

आधारभूतपत्रम् (Core paper)
MSA-C212 व्याकरणं भाषा-विज्ञानञ्च
(Vyakaranam Bhasha-vigyanancha)

पूर्णाङ्कः -100

सत्रान्तपरीक्षा -70, आन्तरिकपरीक्षा-30
समयः - 03 होराः (Time : 3 Hours)

प्रस्तावितः पाठ्यक्रमः (Prescribed Course)

सकल-अर्जिताधिभारः:06 (TotalCredit -
06)

खण्डः 1 (Section) - 1- लघुसिद्धान्तकौमुदी (वरदराजाचार्यः)

खण्डः 2 (Section) - 2- भाषाविज्ञानम्पाणिनीय-वर्णोच्चारणशिक्षा च

खण्डः 3 (Section) - 3- संगणकविज्ञानम्

पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम्- अस्य पत्रस्य लक्ष्यं संस्कृतव्याकरणगत पूर्वकृदन्ततद्धितसमासप्रकरणानां ज्ञानप्रदानं विद्यते। वर्णानां विशुद्धोच्चारणज्ञानं भाषावैज्ञानिकतथ्यानाञ्च च ज्ञानप्रदानं विद्यते येन छात्राः संस्कृतभाषायां प्रावीण्यं प्राप्नुयुः।

पाठ्यक्रम-अध्ययनपरिणामाः(Course Outcomes)-

- अस्य पत्रस्य अध्ययनेन छात्राः संस्कृतव्याकरणे दक्षतां प्राप्स्यन्ते।
- भाषावैज्ञानिकविविधतथ्यं ज्ञास्यन्ति अनेन च भाषिकभेदभावस्य अल्पता भविष्यति ।
- संगणकज्ञानेन संस्कृते संगणकस्य अनुप्रयोगः छात्राणां कौशलञ्च वर्धिष्यते ।

घटकानुसारविभागः (Unit- Wise- Division)

खण्डः (Section) - 1 लघुसिद्धान्तकौमुदी, वरदराजाचार्यः

घटकम् (Unit) - 1- पूर्वकृदन्तप्रकरणम्

घटकम् (Unit) - 2- तद्धितप्रकरणम् (शैषिकप्रकरणपर्यन्तम्)

घटकम् (Unit) - 3- समासप्रकरणम्

खण्डः (Section) -2 भाषाविज्ञानम्, वर्णोच्चारणशिक्षा (पाणिनिमुनिः) च

घटकम् (Unit) -1- भाषायाः परिभाषा, उत्पत्तिः, विकासश्च। भाषापरिवर्तनं तद्भेदाश्च। भाषापरिवर्तनस्य कारणानि। भाषापरिवाराः। भारोपीयपरिवारस्य भाषागताः प्रमुखाः शाखाः तद्वैशिष्ट्यानि च। परिवारमूलकम् आकृतिमूलकं च भाषाणां वर्गीकरणम्। संस्कृतभाषा वैदिकी लौकिकी च।

घटकम् (Unit) -2- अर्थविज्ञानम्- अर्थपरिवर्तनस्य कारणानि दिशश्च।

घटकम् (Unit)-3- वर्णोच्चारणशिक्षा- वर्णध्वनिविज्ञानम्- वर्णानाम् उच्चारणस्थान-करण-आभ्यन्तर-बाह्य-प्रयत्नाः, वर्णक्रमस्य विज्ञानम्, ध्वनीनां ध्वन्यात्मकं वर्गीकरणम्।

खण्डः (Section) -3 संगणकविज्ञानम्

घटकम् (Unit) -1. DBMS (Database Management system), Web Technology

(HTML), Programming Language (C) इत्येषां सामान्यपरिचयोऽनुप्रयोगश्च

घटकम् (Unit) -2. Digital पुस्तकालयस्य परिचयः, टङ्कणाभ्यासः (यूनिकोडफॉण्ट-द्वारा)

संस्तुतग्रन्थाः-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी- (वरदराज), भैमीव्याख्या- व्याख्याकार भीमसेन शास्त्री, भैमी प्रकाशन, दिल्ली।
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी- धरानन्द शास्त्रीघिल्डियाल, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली।
3. भाषा और भाषिकी, देवीशंकर द्विवेदी, हरियाणा साहित्य अकादमी, चण्डीगढ़।
4. सामान्य भाषा-विज्ञान- बाबुराम सक्सेना। 5. भाषा विज्ञान(तुलनात्मक भाषाशास्त्र)- मंगलदेवः शास्त्री।
6. भाषाविज्ञानम्- कर्णसिंहः। 7. भाषाविज्ञानम्- भोलानाथः तिवारी। 8. वर्णोच्चारण शिक्षा(पाणिनि)- स्वामी दयानन्दः।
9. महर्षि-पाणिनि-विरचित शिक्षाशास्त्र(शिक्षातत्त्वालोकभाष्योपेत), भाष्यकार- पं० उदयनाचार्य, प्रकाशक- रामलाल कपूर ट्रस्ट, रेवली, सोनीपत, हरियाणा